

PLA D'ACCIÓ

TUTORIAL

CEIP EL PLA- Elche

ÍNDEX

- 1. INTRODUCCIÓ (Pàg 3)**
- 2. MARC LEGAL (Pàg 4)**
- 3. FUNCIONS DEL PROFESSORAT (Pàg 4)**
- 4. FUNCIONS DEL TUTOR I TUTORA (Pàg 5)**
- 5. OBJECTIUS GENERALS DEL PAT (Pàg 7)**
- 6. OBJECTIUS ESPECÍFICS I ACTIVITATS (Pàg 8)**
 - 6.1 Educació Infantil (Pàg 8)**
 - 6.2 Educació Primària (Pàg 12)**
 - 6.2.1 Primer equip docent (Pàg 12)**
 - 6.2.2 Segon equip docent (Pàg 17)**
 - 6.2.3 Tercer equip docent (Pàg 20)**
- 7. PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS QUE PROMOUEN EL VALOR PEDAGÒGIC DELS LLIBRES. (Pàg 24)**
- 8. AVALUACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ TUTORIAL. (Pàg 24)**
- 9. PROGRAMA DE EDUCACIÓ SEXUAL (Pàg 27)**
 - 9.1. JUSTIFICACIÓ (Pàg 27)**
 - 9.2. OBJECTIUS (Pàg 27)**
 - 9.2.1 Etapa d'Infantil (Pàg 27)**
 - 9.2.2 Etapa de Primària (Pàg 28)**
 - 9.3. ORIENTACIONS PSICOPEDAGÒGIQUES (Pàg 28)**
 - 9.3.1 Etapa Infantil (alumnat de 3 a 6 anys) (Pàg 28)**
 - 9.3.2 Etapa Ed. Primària (alumnat de 6 a 12 anys) (Pàg 30)**
 - 9.4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES (Pàg 32)**
 - 9.4.1 Etapa Infantil (alumnat de 3 a 6 anys) (Pàg 32)**

9.4.2 Etapa Ed. Primària (alumnat de 6 a 12 anys) (Pàg 35)

9.5. CONCRECIÓ D'ACTUACIONS (Pàg 39)

9.5.1 Etapa d'Infantil (Pàg 39)

9.5.2 Etapa d'Educació Primària (Pàg 41)

9.5.2.1 Alumnat de 1r i 2n de Primària. (Pàg 41)

9.5.2.2 Alumnat de 3r i 4t de Primària. (Pàg 43)

9.5.2.3 Alumnat de 5è i 6è de Primària. (Pàg 44)

9.6. AVALUACIÓ (Pàg 46)

1. INTRODUCCIÓ

El Pla d'Acció Tutorial és un instrument que està constituït pel conjunt d'activitats planificades que es duen a terme als centres educatius i que tenen per objectiu l'orientació personalitzada dels alumnes, fonamentalment en els àmbits curriculars i de convivència. Aquesta orientació pot produir-se treballant directament amb l'alumnat en grup o individualment, i indirectament, mitjançant el treball amb els pares per a coordinar les tasques educatives.

Aquesta orientació ha de partir del coneixement de l'alumnat, de les seues característiques personals, motivacions i inclinacions, de les relacions amb els seus companys, companyes i professorat, i de la seua situació familiar.

En l'acció tutorial, que serà coordinada pel tutor o tutora, estan implicats també la resta de mestres que atenen a l'alumne i alumna. Són un conjunt de practiques que concerneixen a tots els mestres; practiques que impregnen l'acció docent de manera compartida i responsable.

El Pla d'acció Tutorial arreplega els compromisos dels docents per a atendre al seu alumnat i reuneix una sèrie de característiques:

-És continu i es treballa al llarg de tota l'escolaritat.

-Implica de manera coordinada a tota la comunitat educativa: professorat, alumnat, família i entorn.

-Atén a les característiques individuals, ajustant l'aprenentatge a les necessitats educatives de cada alumne i alumna.

-Capacita a l'alumne i alumna per a la seua pròpia orientació creant una actitud cap a la presa de decisions d'una manera responsable.

Tutoria, orientació i intervenció psicopedagògica integren l'oferta educativa dirigida a tots els aspectes de l'aprenentatge i al desenvolupament de la personalitat dels alumnes.

L'acció tutorial es desenvoluparà principalment en aquests tres àmbits:

- Amb els alumnes.
- Amb l'equip docent.
- Amb les famílies.

2. MARC LEGAL

LLEI ORGÀNICA 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

REIAL DECRET 126/2014, de 28 de febrer, [pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària.](#)

DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, [pel qual estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'educació primària a la Comunitat Valenciana.](#)

DECRET 38/2008 de 28 de març del Consell, [pel qual s'estableix el currículum del Segon Cicle de l'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana.](#)

DECRET 39/2008 de 4 d'abril del Consell, [sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis.](#)

DECRET **233/1997 de 2 de setembre del Govern Valencià**, [pel qual s'aprova el Reglament Orgànic i Funcional de les Escoles d'Educació Infantil i dels Col·legis d'Educació Primària.](#)

ORDRE 46/2011 de 8 de juny de la Conselleria d'Educació, [per la qual es regula la transició des de l'etapa d'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Valenciana.](#)

3. FUNCIONS DEL PROFESSORAT

Les funcions del professorat es troben recollides en l'art. 91 de la LOMQE.

- a) La programació i l'ensenyament de les àrees, matèries i mòduls que tinguen encomanats.
- b) L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat, així com l'avaluació dels processos d'ensenyament.
- c) La tutoria dels alumnes, la direcció i l'orientació del seu aprenentatge i el recolzament en el seu procés educatiu, en col·laboració amb les famílies.
- d) L'orientació educativa, acadèmica i professional dels alumnes, en col·laboració, si escau, amb els serveis o departaments especialitzats.
- i) L'atenció al desenvolupament intel·lectual, afectiu, psicomotriu, social i moral de l'alumnat.

- f) La promoció, organització i participació en les activitats complementàries, dins o fora del recinte educatiu, programades pels centres.
- g) La contribució al fet que les activitats del centre es desenvolupen en un clima de respecte, de tolerància, de participació i de llibertat per a fomentar en els alumnes els valors de la ciutadania democràtica.
- h) La informació periòdica a les famílies sobre el procés d'aprenentatge dels seus fills i filles, així com l'orientació per a la seua cooperació en el mateix.
- i) La coordinació de les activitats docents, de gestió i de direcció que els siguen encomanades.
- j) La participació en l'activitat general del centre.
- k) La participació en els plans d'avaluació que determinen les Administracions educatives o els propis centres.
- l) La recerca, l'experimentació i la millora contínua dels processos d'ensenyament corresponent.

Els professors realitzaran aquestes funcions sota el principi de col·laboració i treball en equip.

4. FUNCIONS DEL TUTOR I TUTORA

Les funcions dels tutors i tutores es regulen el R.O.F , Decret 233/1997, de 2 de setembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament Orgànic i Funcional de les Escoles d'Educació Infantil i dels Col·legis d'Educació Primària.

Si estableix el següent en relació a la labor tutorial:

Article 84

1. La tutoria i l'orientació de l'alumnat formarà part de la funció docent.
2. Cada grup d'alumnes tindrà un professor o professora tutor. Podrà ser professor o professora tutor qui impartsca diverses àrees del currículum.
3. El professor o professora tutor serà designat pel director o directora, a proposta del cap o cap d'estudis, d'acord amb els criteris establits pel claustre.

Article 85

Els professors tutors exerciran les següents funcions:

1. Dur a terme el pla d'acció tutorial establert en el projecte curricular del nivell corresponent i aprovat pel claustre.
2. Coordinar el procés d'avaluació de l'alumnat del seu grup i, al final de cada cicle de l'Educació Primària, adoptar la decisió que procedisca sobre la promoció de l'alumnat, tenint en compte els informes dels altres professors del grup. Aquesta decisió requerirà l'audiència prèvia dels pares, mares o tutors legals quan comporte que l'alumne o alumna no promoció al cicle o etapa següent.
3. Si escau, adoptar amb els professors de cicle les mesures educatives complementàries o d'adaptació curricular que es detecten necessàries com a conseqüència de l'avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat.
4. Facilitar la integració dels alumnes en el grup i fomentar en ells el desenvolupament d'actituds participatives.
5. Orientar a l'alumnat en els seus processos d'aprenentatge.
6. Col·laborar amb el servei psicopedagògic escolar per a la consecució dels objectius establerts en el pla d'acció tutorial.
7. Si escau, desenvolupar en coordinació amb el professional del servei psicopedagògic escolar i amb el mestre o mestra d'educació especial, les adaptacions curriculars significatives i les mesures d'intervenció educativa per a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
8. Informar als pares, mares o tutors legals, professorat i alumnat del grup de tot allò que els concernisca en relació amb les activitats docents i amb el procés d'ensenyament i aprenentatge dels seus alumnes.
9. Fomentar la cooperació educativa entre el professorat i els pares i mares o tutors legals dels alumnes.
10. Atendre i cuidar, juntament amb la resta dels professors i professores del centre, als alumnes i alumnes en els períodes d'esbarjo i en altres activitats no lectives.

Article 86

El cap o cap d'estudis coordinarà el treball dels tutors, mantenint per a açò les reunions periòdiques necessàries.

5. OBJECTIUS GENERALS DEL PAT

Si estableixen els següents objectius generals relacionats amb els tres àmbits d'actuació, alumnat, docents i famílies.

En relació amb l'alumnat:

1. Afavorir la cohesió del grup, la integració total de tot l'alumnat.
2. Conèixer la informació precisa de l'alumnat; situació personal, rendiment escolar, dificultats d'aprenentatge.
3. Contribuir a la personalització dels processos d'Ensenyament - Aprenentatge.
4. Atendre a les diferències d'aprenentatge dels alumnes per a detectar dificultats i necessitats especials.
5. Orientar als alumnes sobre temes que es consideren importants per al seu aprenentatge (hàbits, tècniques d'estudi, etc)
6. Fomentar el desenvolupament d'actituds participatives tant en el centre com en el seu entorn.

En relació amb els docents:

1. Assegurar la continuïtat del procés educatiu i l'adaptació a les situacions noves en les transicions d'un curs a un altre, d'una etapa a una altra o d'un centre a un altre.
2. Afavorir la coordinació entre mestres que atenen a un mateix grup, per a unificar criteris i prendre les mesures educatives oportunes en els casos que siga necessari.
3. Possibilitar línies comunes d'acció amb la resta de mestres en el marc del PEC i la COCOPE.

En relació amb les famílies:

1. Contribuir al desenvolupament de relacions que faciliten la connexió entre el centre i la família.
2. Fer participar a les famílies del procés educatiu dels seus fills i filles.

6. OBJECTIUS ESPECÍFICS I ACTIVITATS

6.1 Educació Infantil

6.1.1 En relació amb l'alumnat:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
------------------	----------------------	------------	-----------------

1. Afavorir la cohesió del grup, la integració total de tot l'alumnat.	1. Afavorir la cohesió i integració de l'alumnat de nou ingrés al centre i de l'alumnat de nou ingrés a un grup ja organitzat.	1. Entrada escalonada dels alumnes de 3 anys (de 5 en 5).	Les dues primeres setmanes de curs.	
	2. Afavorir la integració de l'alumnat immigrant amb dificultat en l'adquisició de la nova llengua i de l'alumnat amb necessitats educatives especials.	2. Entrada amable.	Anual	
		3. Suport a la classe de 3 anys del professorat de suport desde el inici del curs fins a octubre.	Setembre.	
		3. Adaptació dels continguts al nivell de l'alumne/a.	Anual	
	2. Conèixer la informació precisa de l'alumnat; situació personal, dades familiars, rendiment escolar, dificultats d'aprenentatge, tractaments rebuts.	4. Sessions de PT i AI per als xiquets/es amb dificultats o necessitats educatives especials.	Anual	
5. Activitats per a afavorir l'adaptació del nou alumnat de nova incorporació (orla de benvinguda, visita per les diferents dependències del centre...)			Setembre	
1. Conèixer la situació de cada alumne/a en l'entorn, el centre i en l'aula.		1. Entrevistes personals a les famílies per a arreplegar la informació necessària sobre els seus fills/es.	A principi de curs i al nou ingrès.	
2. Elaborar criteris i mètodes d'avaluació.		2. Seguiment de l'evolució de l'alumnat a través de l'observació directa.	Anual	
		3. Elaboració de criteris d'avaluació per nivells.	Trimestral	
3. Contribuir a la personalització dels processos d'Ensenyament-Aprenentatge	3. Anallitzar el procés d'ensenyament aprenentatge per a adaptar-ho a les necessitats de l'alumnat (objectius, continguts, metodologia, criteris i mètodes d'avaluació)	4. Anàlisi de l'actuació del professor en el procés d'ensenyament-aprenentatge pel que fa al grup.	Anual	
		5. Avaluació inicial de l'alumnat de 4 i 5 anys per a conèixer el seu nivell acadèmic.	Setembre	
	1. Partir dels coneixements previs de l'alumne/a i la seua situació per a adaptar el procés d'ensenyament-aprenentatge a les necessitats de cada xiquet/a.	1. Conèixer a l'alumnat a través d'activitats com l'assemblea, els coneixements previs, els dibuixos...	Anual	
		2. Afavorir l'aprenentatge per descobriment i experimentació.	2. Activitats d'observació, experimentació, manipulatives...	Anual
			3. Adaptar les activitats al ritme de	

	3. Respectar el ritme d'aprenentatge de cada alumne/a.	l'alumnat. Dissenyar activitats amb diferents nivells de dificultat.	Anual
4. Atendre a les diferències d'aprenentatge dels alumnes per a detectar dificultats i necessitats especials.	1. Utilitzar com a eina l'observació sistemàtica per a la detecció de dificultats i necessitats especials.	1. Observació directa i sistemàtica. 2. Realitzar sessions del PELO amb les orientacions de l'especialista d'AL	Anual
5. Orientar als alumnes sobre temes que es consideren importants per al seu aprenentatge (hàbits, tècniques d'estudi, etc)			
6. Fomentar el desenvolupament d'actituds participatives tant en el centre com en el seu entorn.	1. Fomentar en l'alumnat la participació en activitats grupals. 2. Treballar amb l'alumnat el desenvolupament de valors i actituds positives.	1. Realitzar activitats en xicotet, mitjà i gran grup, per a facilitar la socialització. 2. Activitats conjuntes entre nivell i el cicle si escau.	Al llarg del curs Al llarg del curs
	3. Treballar amb l'alumnat el coneixement i compliment de normes del centre.	3. Activitats sobre valors de forma transversal en la programació d'aula. 4. Hàbits i rutines diaris.	Al llarg del curs
	4. Realitzar activitats que propicien el coneixement del seu entorn sociocultural i natural.	5. Assemblea i diàleg entre tots per a consensuar la normes de classe i del centre. 6. Realitzar activitats i eixides extraescolars perquè l'alumnat estiga en contacte amb el seu entorn.	Al llarg del curs
	5. Participar i gaudir de les tradicions i costums del seu entorn.	7. Realitzar activitats que permeten gaudir i participar de les tradicions com: Nadal, Carnestoltes, Tardor...	Al llarg del curs

6.1.2 En relació amb l'equip docent:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Assegurar la continuïtat del procés educatiu i l'adaptació a les situacions noves en les transicions d'un curs a un altre, d'una etapa a una altra o d'un centre a un altre.	1. Coordinar l'elaboració de la programació general anual amb l'equip docent.	1.Reunions periòdiques de professors de nivell, d'equip docent i entre l'equip docent infantil i el primer equip docent primària.	Setmanal En finalitzar el curs(entre els equips docents)
	2. Establir mecanismes d'avaluació comunes als 3 nivells i adaptar-los a cadascun d'ells.	2.Activitats de reforç i/o d'ampliació per a l'alumnat amb necessitats educatives especials.	Durant tot el curs
	3.Elaborar i coordinar la programació anual per nivells.		
	4. Ajustar cada programació a cada grup.		
2. Afavorir la coordinació entre mestres i mestres que atenen a un mateix grup, per a unificar criteris i prendre les mesures educatives oportunes en els casos que siga necessari.	1. Elaborar i coordinar els criteris d'avaluació per nivells.	1.Reunions setmanals dels professors de nivell	Setmanal
	2. Possibilitar una estreta relació amb la resta de professors que intervenen en l'aula, per a l'intercanvi d'informació.	2.Reunions periòdiques amb els especialistes de (P.T i AI) per a coordinar l'acció educativa.	Sempre que siga necessari
		3. Les mestres de suport tindran assignat un dia específic de la setmana, en hora d'exclusiva, per a ajudar en labors de tutoria.	Anual
3. Possibilitar línies comuns d'acció amb la resta de mestres i mestres en el marc del PEC i la COCOPE.	1. Proposar pautes d'actuació comuns a tot l'equip docent.	1.Reunions periòdiques d'equip docent.	Quinzenal
	2. Posar en comú els acords presos en cada equip docent en la COCOPE	2.Reunions periòdiques de coordinació pedagògica en les quals es posaran en comú les decisions adoptades en cada equip docent (infantil i primària)	Mensual

6.1.3 En relació amb les famílies:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització	
1. Contribuir al desenvolupament de relacions que faciliten la connexió entre el centre i la família.	1. Facilitar la cooperació entre el professorat i les famílies.	1. Horari setmanal d'atenció a pares.	Anual	
	2. Fomentar la participació de les famílies en escoles de pares, activitats extraescolars, festes, actes acadèmics...	2. Comunicació directa amb les famílies a través de circulars, reunions generals i entrevistes.		Anual
		3. Reunions trimestrals d'informació a les famílies.		Trimestral
		4. Realització d'activitats de centre, de cycle i nivell (la milla, carnestoltes, pau, mercadot ...) amb l'ajuda i col·laboració de les famílies.		Al llarg del curs
		5. Esmorzars dels alumnes amb la participació dels pares/mares.		1r i 3r trimestre
2. Fer participar a les famílies del procés educatiu dels seus fills i filles.	1. Fomentar la participació de les famílies involucrant-les en activitats del grup/classe.	1. Tallers de famílies. Grups interactius.	Quinzenal Trimestral	
		2. Eixides extraescolars en les quals ens acompanyen pares/mares.		1r i 3r trimestre
		3. Actuacions (teatres, balls, graduació), en les quals les famílies col·laboren en la realització del vestuari, decoració,...		Trimestral
	2. Informar a les famílies de l'organització i el funcionament del centre.	4. Reunions trimestrals individuals per a orientar als pares en el procés d'aprenentatge i intercanviar informació sobre l'alumne/a.		Inici de curs i trimestral
		5. Reunió a l'inici de curs i cada trimestre per a informar de les normes del centre, l'horari de visites i l'evolució i els resultats del grup.		Inici de curs
		3. Informar a les famílies dels resultats acadèmics obtinguts en cada avaluació.	6. Reunió informativa als pares/mares dels xiquets/es de nou ingrés (3 anys), sobre els hàbits a treballar, el període d'adaptació	
	4. Intervenir situacions de conflicte que puguin sorgir entre els alumnes o alumne-professor	7. Enviament d'informes individuals de seguiment de l'evolució dels seus fills/es		Al llarg del curs quan siga necessari
		8. Entrevistes individuals amb les famílies per a acabar amb les		

conductes disruptives de l'alumne/a.

9. Esmorzars a l'hort

Trimestral

6.2 Educació Primària

6.2.1 Primer equip docent (1r i 2n)

6.2.1.1 En relació amb l'alumnat:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Afavorir la cohesió del grup, la integració total de tot l'alumnat.	- Afavorir la integració dels alumnes a un nou nivell.	- Els cursos que promocionen i canvien d'aula, realitzaran una visita per a conèixer la seua nou aula.	-Al llarg de Juny
	- Afavorir la integració d'alumnat de nou ingrés o repetidor a un grup ja organitzat.	- Presentació d'alumnes, tutor i professors a l'inici del curs o quan un nou alumne ingresse en el grup, amb activitats d'acolliment.	-Primeres setmanes del curs i/o a l'ingrés d'un nou alumne.
	- Afavorir la integració d'alumnat Acneae o immigrant.	- Reforç per part de l'equip d'orientació (PT i AI per als acneae)	-Al llarg del curs.
	- Afavorir el coneixement de les normes bàsiques de convivència del centre i de l'aula.	i/o els mestres de reforç per a l'alumnat amb necessitats de compensació educativa.	-A l'inici de curs i seguiment anual.
	- Fomentar actituds coeducatives i de respecte a la diversitat sexual.	- S'elaboraran les normes de convivència dins de l'aula i del centre i es treballarà la importància de complir-les.	
		- Activitats i propostes d'igualtat de gènere i educació sexual (assemblees, lectures, curts, contes...).	- Al llarg del curs.

2. Conèixer la informació precisa de l'alumnat; situació personal, dades familiars, rendiment escolar, dificultats d'aprenentatge, tractaments rebuts.

3. Contribuir a la personalització dels processos d'Ensenyament-Aprenentatge

4. Atendre a les diferències d'aprenentatge dels alumnes i alumnes per a detectar dificultats i necessitats especials.

- Conèixer les dades personals de l'alumne i la seua família.	- Recopilació de les dades personals de l'expedient acadèmic i de reunions a l'inici de curs amb les famílies.	- Primeres setmanes de curs o a la incorporació del nou alumnat al centre.
- Conèixer el rendiment acadèmic i historial escolar de l'alumnat.	- Consulta de l'expedient acadèmic i coordinació amb la tutoria anterior per al traspàs d'informació rellevant.	- Final de curs i inici del següent.
- Conèixer les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat.	- Realització d'observacions i registres de l'alumnat per a identificar possibles dificultats d'aprenentatge.	- Inici de curs.
- Contribuir al procés d'ensenyament aprenentatge de cada alumne partint dels seus coneixements previs.	- Realització d'una pluja d'idees a l'inici de cada situació d'aprenentatge.	- Durant el curs.
- Contribuir a la individualització del procés d'ensenyament aprenentatge mitjançant el coneixement dels diferents estils i ritmes d'aprenentatge.	- Disposició en l'aula d'un banc de materials i recurs de reforç i ampliació.	- Durant el curs.
- Partir del principi d'inclusió educativa a l'hora de preparar activitats.	- Realitzar activitats i propostes multinivell.	- Durant el curs
- Atendre a l'alumnat que presenta dificultats en l'aprenentatge utilitzant recursos ordinaris (reforç)	- Atenció dels alumnes amb dificultats d'aprenentatge amb sessions de reforç dins de l'aula ordinària.	- Durant el curs.
- Sol·licitar, quan les mesures ordinàries no hagen funcionat, una valoració per part de l'equip d'orientació de les dificultats de l'alumne.	- Derivació mitjançant sol·licitud d'avaluació.	- Durant el curs.
- Atendre a l'alumnat que compta amb valoració i informe psicopedagògic per part de les especialistes de PT i/o A I en funció de les necessitats detectades.	- Atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu per part de les especialistes de PT i AL.	- Durant el curs.
- Realitzar adaptacions als materials i recursos per afavorir la consecució dels objectius.	- Simplificar la tarea, emprar material manipulatiu, afegir imatges...regit pels principis DUA.	- Durant el curs.

5. Orientar als alumnes sobre temes que es consideren importants per al seu aprenentatge (hàbits, tècniques d'estudi, etc)

- Elaborar i seguir els PAP de l'alumnat que el requerix.
- Reunions trimestrals de l'EOE amb les tutories implicades.
- Trimestral o quan siga necessari
- Orientar a l'alumnat sobre hàbits necessaris dins de l'aula (atenció, escolta,...)
- Foment dels hàbits escolta, de torn de paraula, higiene postural, organització i cura del material, etc.
- Durant el curs.
- Orientar a l'alumnat sobre tècniques d'estudi.
- Treball de diferents tècniques d'estudi: resum, mapes conceptuals, pluja d'idees, etc.
- Durant el curs.
- Fomentar actituds curioses i de recerca en l'alumnat.
- Realització i plantejament d'activitats que desperten l'interès de l'alumnat.
- Durant el curs.

6. Fomentar el desenvolupament d'actituds participatives tant en el centre com en el seu entorn.

- Realitzar activitats grupals i dinàmiques de cohesió i comprensió de les diferències individuals.
- Plantejament d'activitats en xicotet, mitjà i gran grup per a afavorir la socialització.
- Durant el curs.
- Promoure i coordinar activitats extraescolars, visites i xarrades en col·laboració amb altres estaments perquè coneguen el seu entorn sociocultural i natural.
- Realització d'activitats extraescolars per a posar a l'alumne en contacte amb el seu entorn immediat.
- Durant el curs.
- Fomentar el desenvolupament d'actituds positives, de respecte, a tots els membres de la comunitat educativa.
- Plantejament d'activitats que contribuïsquen al desenvolupament d'un autoconcepte positiu i a la presa de decisions.
- Durant el curs.
- Fomentar el coneixement i el foment de tradicions i costums de l'entorn.
- Plantejament d'activitats a nivell de centre, que permeten treballar de les tradicions.
- Durant el curs i en les dates destacades.ç
- Fomentar el coneixement i el foment de tradicions i costums de l'entorn.
- Realització d'activitats de manteniment i cura de l'hort escolar i les plantes d'interior.
- Durant el curs.
- Despertar l'interès i el respecte per la naturalesa i el medi ambient.
- Activitats de conscienciació sobre la necessitat del reciclatge.
- Durant el curs.
- Creació d'una brigada responsable de les activitats manteniment de neteja i del reciclatge durant l'esbarjo.
- Durant el curs.

- Afavorir la cura i el respecte cap a les estades i dependències del centre.

6.2.1.2 En relació amb l'equip docent:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Assegurar la continuïtat del procés educatiu i l'adaptació a les situacions noves en les transicions d'un curs a un altre, d'una etapa a una altra o d'un centre a un altre.	- Establir una continuïtat entre els diferents nivells a través de la realització de reunions "Intercicles" on es posen en comú criteris de treball.	- Realització de reunions interciclos.	- A final de curs.
	- Coordinar-se amb Equip orientació per a determinar la promoció de l'alumnat.	- Realització de reunions amb l'Equip d'Orientació i els mestres implicats.	- Tercer trimestre.
2. Afavorir la coordinació entre mestres que atenen a un mateix grup, per a unificar criteris i prendre les mesures educatives oportunes en els casos que siga	- Traspasar informació del tutor que els ha tingut al que els rep.	- Reunions entre els tutors i les tutores.	- Final de curs o inici del següent curs.
	- Conèixer la línia pedagògica de les aules d'infantil.	- Bones pràctiques i coordinació amb l'equip d'infantil.	
	- Conèixer el Pla de Transició amb el nostre institut de referència.		
	- Consultar Itaca 3 per conèixer les mesures realitzades amb el nostre alumnat,	- Consulta d'Itaca3	- Inici de curs.
	- Establir criteris d'avaluació comuns adaptant-los a la realitat de cada grup.	- Reunions periòdiques de l'equip docent i de cicle	- Setmanalment.
	- Revisar el procés d'avaluació.		

necessari.	- Intercanviar informació amb l'equip docent que atén al grup.	- Realització de sessions d'avaluació.	- Trimestralment.
3. Possibilitar línies comuns d'acció amb la resta de mestres en el marc del PEC i la COCOPE.	- Realitzar un seguiment periòdic de les activitats proposades en el PAT.	- Realització de les activitats proposades en el PAT.	- Al llarg del curs.
	- Proposar pautes d'actuació comuns a tots els nivells.	- Reunions periòdiques per a exposar activitats i pautes d'actuació.	- Al llarg del curs.
	- Adquirir una visió global sobre la programació: objectius i aspectes metodològics de les diferents àrees.	- Seguir el mateix guió general dissenyat per a planificar les unitats didàctiques i la programació d'aula.	- A l'inici de curs.

6.2.1.3 En relació amb les famílies:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Contribuir al desenvolupament de relacions que faciliten la connexió entre el centre i la família.	- Contribuir a la cooperació entre el professorat i les famílies. - Establir canals de participació de les famílies en les activitats educatives i actes acadèmics (Nadal, Carnestoltes, etc.)	- Comunicació directa amb les famílies a través de circulars, agenda, pàgina web del centre, reunions i entrevistes personals, per Telegram, WebFamília i plataformes digitals: aules) - Realització d'activitats de nivell amb la participació de les famílies.	- A l'inici i durant el curs. - En les dates assenyalades.
2. Fer participar a les famílies del procés educatiu dels seus fills i filles.	- Conscienciar a les famílies que l'educació dels seus fills i filles és responsabilitat de tots dos. - Potenciar la participació de les famílies en les xarrades formatives dirigides a ells. - Animar a les famílies al fet que participen en la realitat escolar dels seus fills, cooperant en les activitats que proposen els tutors o ells mateixos.	- Realització de reunions periòdiques, comunicació directa amb les famílies a través d'agenda, circulars, reunions. - Realització de xarrades trimestrals. - Realització d'activitats de nivell amb la participació de les famílies com els grups interactius. - Lliurament de butlletins informatius	- A l'inici i durant el curs. - Trimestralment. - Durant el curs.

- Informar a les famílies dels resultats acadèmics obtinguts.
 - Transmetre a les famílies un document mensual amb els sabers bàsics que es treballaran.
- amb les qualificacions i observacions trimestrals.

- Trimestralment.

6.2.2 Segon equip docent (3r i 4t)

6.2.2.1 En relació amb l'alumnat:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Afavorir la cohesió del grup, la integració total de tot l'alumnat.	1. 1. Integrar al nou alumnat.	1. Test o sociograma.	Anual
	1. 2. Integrar a l'alumnat que presente NEE.	2. Bústia amiga.	Diari
		3. Treball en equips heterogenis..	Trimestral
2. Conèixer la informació precisa de l'alumnat; situació personal, dades familiars, rendiment escolar, dificultats d'aprenentatge, tractaments rebuts.	2.1. Compartir informació rellevant d'alumnes amb necessitats especials amb les famílies i el professorat implicat.	1. Entrevista amb l'anterior tutor.	A principi de curs i segon les necessitats
		Entrevistes amb els pares.	
3. Contribuir a la personalització dels processos d'Ensenyament-Aprenentatge	3.1. Adaptar el procés d'Ensenyament-Aprenentatge al nivell dels alumnes.	1. Activitats de Reforç.	Diari
		2. Activitats d'Ampliació..	
		3. Adaptació d'activitats.	
		4. Aci-Acis.	
		5. Docència compartida.	

4. Atendre a les diferències d'aprenentatge dels alumnes per a detectar dificultats i necessitats especials.	4.1. Detectar les dificultats i necessitats especials de l'alumnat.	1. Intercanvi d'informació amb la família. 2. Intercanvi d'informació amb el professorat. 3. Observació directa. 4. Test psicopedagògics.	Segons les necessitats Diari Diari Anual
5. Orientar als alumnes sobre temes que es consideren importants per al seu aprenentatge (hàbits, tècniques d'estudi, etc)	5.1. Fomentar la creació d'hàbits d'estudi importants per al seu aprenentatge. 5.2. Ensenyar a través de la pràctica diferents tècniques d'estudi que s'adapten a les necessitats dels alumnes.	1. Crear un clima adequat de treball en l'aula. 2. Fomentar l'ús de l'agenda. 3. Lectura comprensiva. 4. Subratllat. 5. Esquemes. 6. Mapes conceptuals. 7. Resums. 8. Ús de les TIC.	Diari
6. Fomentar el desenvolupament d'actituds participatives tant en el centre com en el seu entorn.	6.1. Participar activament en les activitats diàries proposades a l'aula. 6.2. Participar activament en les activitats complementàries del centre. 6.3. Participar activament en les activitats extraescolars proposades pel professorat.	1. Activitats dins/fora de l'aula. 2. Activitats complementàries. 3. Activitats extraescolars.	Diari Segons la PGA Segons la PGA

6.2.2.2 En relació amb l'equip docent:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Assegurar la continuïtat del procés educatiu i l'adaptació a les situacions noves en les transicions d'un curs a un altre, d'una etapa a una altra o d'un centre a un altre.	Elaborar un pla de transició.	-Reunions amb els docents que impartisquen classe en els nivells superiors i inferiors per a facilitar l'adaptació dels alumnes/as en el pròxim curs.	Anual.

2. Afavorir la coordinació entre mestres que atenen a un mateix grup, per a unificar criteris i prendre les mesures educatives oportunes en els casos que siga necessari.	Compartir informació rellevant dels alumnes amb tot el professorat que impartisca classe en el mateix grup.	<ul style="list-style-type: none"> - Reunions d'equip docent. - Reunions de nivell. - Reunions d'avaluació. 	<ul style="list-style-type: none"> Setmanal. Mensual. Trimestral.
3. Possibilitar línies comunes d'acció amb la resta de mestres i mestres en el marc del PEC i la COCOPE.	Compartir informació rellevant a nivell de centre.	<ul style="list-style-type: none"> - Reunions d'equip docent. - Reunions de nivell. - Reunions d'avaluació. - Claustre. 	<ul style="list-style-type: none"> Setmanal. Mensual. Trimestral. Quinzenal.

6.2.2.3 En relació amb les famílies:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Contribuir al desenvolupament de relacions que faciliten la connexió entre el centre i la família.	1. 1.Citar als pares i mares de manera individual per a informar-los periòdicament.	<ul style="list-style-type: none"> - Cridades telefòniques. - Notes en l'agenda. - Comunicació telemàtica via Telegram. 	Setmanal
	1.2. Citar als pares i mares de manera grupal per a informar-los periòdicament.	<ul style="list-style-type: none"> - Tutories. - Correu electrònic - Reunions informatives. 	Trimestral
2. Fer participar a les famílies del procés educatiu dels seus fills i filles.	2. 1. Emplenar full de dades personals.	<ul style="list-style-type: none"> - Els pares i mares emplenen en la primera tutoria el full de dades dels seus fills. 	Anual
	2. 2. Participar en les activitats complementàries promogudes pel centre.	<ul style="list-style-type: none"> - Nadal - Dia de la Pau - Carnestoltes - Setmana cultural - Dia del llibre - Mercat ambulant - Graduacions 	

- Tallers interactius

6.2.3 Tercer equip docent (5é i 6é)

6.2.3.1 En relació amb l'alumnat:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Afavorir la cohesió del grup, la integració total de tot l'alumnat.	-Facilitar la integració dels alumnes a un nou nivell.	-Presentació d'alumnes, tutor i professors a l'inici del curs. Activitat tipus: collage personal on cadascun es presenta al tutor.	-Principi de curs.
	-Facilitar la integració de l'alumnat de nou ingrés a un grup ja organitzat.	- Company guia encarregat d'aclarir dubtes sobre els espais i d'obrir la inserció en el grup.	-Demanda.
2. Conèixer la informació precisa de l'alumnat; situació personal, dades familiars, rendiment escolar, dificultats d'aprenentatge, tractaments rebuts.	-Facilitar la integració de l'alumne amb necessitat.	-Recolze en l'aula de l'alumne amb necessitat per part de companys, no necessàriament dels més avantatjats, per a obtenir un enriquiment mutu en autoestima.	-Tot el curs.
	-Donar a conèixer als alumnes les normes bàsiques de convivència en el centre.	-Xarrada informativa sobre les normes del centre.	
	-Establir unes normes bàsiques de convivència dins de l'aula ordinària.	-Debat on es consensuen les normes necessàries per a un bon clima de convivència i confecció posterior d'un panell per a la seua exposició.	-Principi de curs. Recordatoris. -Principi de curs. Recordatoris.
	-Establir un nexe d'unió professor – alumne per aconseguir un ambient de confiança que facilite la comunicació.	-Activitats on es manifesten les fortaleces o les virtuts de cada alumne	-Durant tot el curs.
	- Afavorir un clima on l'alumne se senta escoltat i pugui expressar les seues necessitats quan ho necessita.	-Dinàmiques que afavorisquen la unió del grup, orientades al treball de les emocions.	-Durant tot el curs

3. Contribuir a la personalització dels processos d'Ensenyament-Aprenentatge

-Partir dels coneixements previs de cada alumne per adaptar el procés d'aprenentatge a cada ritme (individualització de l'ensenyament)

- Tasques que reflectisquen els coneixements adquirits amb anterioritat.

- Inici de curs.

-Atendre a les dificultats d'aprenentatge que puguem sorgir al llarg del procés d'ensenyament-aprenentatge i procedir a l'adequació personal del currículum segons sigui necessari (adaptacions no significatives o significatives).

-Bateria d'activitats de repàs, reforç i ampliació, per a treballar segons la necessitat individual; tant materials com a digitals (Blog).

-Durant tot el curs.

-Valorar els resultats de les avaluacions individuals per a realitzar les daptaciones adequades a les necessitats de cada alumne/a.

4. Atendre a les diferències d'aprenentatge dels alumnes per a detectar dificultats i necessitats especials.

-Adaptar el procés d'ensenyament-aprenentatge als ritmes i necessitats dels alumnes.

-Concreció del procés d'ensenyament-aprenentatge, a través de:

-Durant el curs.

*Elaboració d'ACIS no significatives (seqüenciació de continguts, metodologia més activa i criteris d'avaluació flexibles; mai modificació del currículum).

*Elaboració d'ACIS significatives: adaptació individualitzada d'objectius, continguts i criteris d'avaluació (suposa una modificació del currículum).

5. Orientar al alumnat sobre temes que es consideren importants per al seu aprenentatge (hàbits, tècniques d'estudi, etc)

-Promoure el desenvolupament de valors i actituds positives per a aconseguir bons hàbits alimentosos, posturals, higiènics...

-Control de la higiene personal sobretot després de l'exercici físic.

-Observació de comportaments sospitosos de trastorns alimentosos, desdejunis i esmorzars nuls o inadequats, falta de somni.

-Durant tot el curs.

-Durant tot el curs.

-Durant tot el curs.

6. Fomentar el desenvolupament d'actituds participatives tant en el centre com en el seu entorn.

-Activitats tipus:

- Presentar tècniques d'estudi amb les quals organitzar el treball diari amb la finalitat d'obtenir un bon rendiment.
- Durant tot el curs.
- Donar a conèixer la realitat de l'entorn que els envolta, investigar sobre ella; perquè en la mesura de les seues possibilitats s'impliquen en la seua millora.
- Realitzar propostes d'activitats per a posar a l'alumnat en contacte amb el seu entorn immediat: AFAE, Mercat Solidari, La Milla de Nadal, Protectora d'animals, etc.
- Tot el curs.

6.2.3.2 En relació amb l'equip docent:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Assegurar la continuïtat del procés educatiu i l'adaptació a les situacions noves en les transicions d'un curs a un altre, d'una etapa a una altra o d'un centre a un altre.	-Establir criteris concrets quant a continguts, metodologia i avaluació que assegurin la continuïtat del procés d'ensenyament.	- Reunions periòdiques establides a principi de curs (inicials, trimestrals i finals) en tots els nivells, inclòs el pla de transició amb una altra etapa educativa.	- Tot el curs.
2. Afavorir la coordinació entre mestres que atenen a un mateix grup, per a unificar criteris i prendre les mesures educatives oportunes en els casos que siga necessari.	- Acordar entre els tutors i especialistes les dates d'avaluació i de les activitats extraescolars que afavorisquen el treball conjunt.	- Seguiment del grup classe en cada especialitat amb l'agenda d'incidències. - Presentació dels especialistes en les reunions d'inici de curs. - Participació dels especialistes en la presa de decisions educatives específiques en els casos oportuns.	- Tot el curs. - Tot el curs. - Tot el curs.
	- Comunicar a tots els implicats en el procés educatiu els canvis i novetats puntuals que puguen aparèixer al llarg del curs.	- Panell informatiu dels exàmens i treballs on es reflectisquen les dates determinades tant a nivell de tutoria com d'especialitats.	- Tot el curs.
		- Reunions periòdiques establides entre els equips de nivell/equip docent.	- Tot el curs.

3. Possibilitar línies comuns d'acció amb la resta de mestres en el marc del PEC i la COCOPE.

- Realitzar un seguiment periòdic de les activitats proposades en el PAT.
 - Establir canals de col·laboració amb els altres tutors. Sobretot amb els de el mateix cicle, a través de les reunions de coordinació de cicle.
 - Proposar pautes d'actuació comunes a tot l'equip docent.
 - Establir un calendari de reunions i activitats destinades a la coordinació interciclos.
 - Adquirir una visió global sobre la programació: objectius i aspectes metodològics de les diferents àrees.
 - Establir reunions periòdiques de coordinació pedagògica, en les quals es posarà en comú les decisions adoptades en cada etapa (Infantil i Primària).
- Tot el curs.
- Tot el curs.
- Tot el curs.

6.2.3.3 En relació amb les famílies:

Objectiu general	Objectius específics	Activitats	Temporalització
1. Contribuir al desenvolupament de relacions que faciliten la connexió entre el centre i la família.	-Afavorir la cooperació entre el professorat i les famílies.	-Ús diari de l'agenda escolar.	-Tot el curs.
	-Establir relacions fluïdes amb les famílies, a través d'un treball en equip que integre a pares i professors.	-Reunions generals i individuals.	
2. Fer participar a les famílies del procés educatiu dels seus fills i filles.	-Establir canals de participació de les famílies en activitats educatives.	-Ús diari del blog d'aula.	
		-Web del Centre.	
	-Implicar a les famílies a través del blog d'aula per a involucrar-los en l'aprenentatge dels seus fills.	-Aportacions individuals en el blog sobre els temes treballats, comentaris, suggeriments, etc.	-Tot el curs.
		-Acompanyament de les famílies en activitats complementàries i extraescolars (excursions, tallers, teatre, fi de curs, graduació, carnestoltes, nadal)	-Tot el curs.

7. PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS QUE PROMOUEN EL VALOR PEDAGÒGIC DELS LLIBRES.

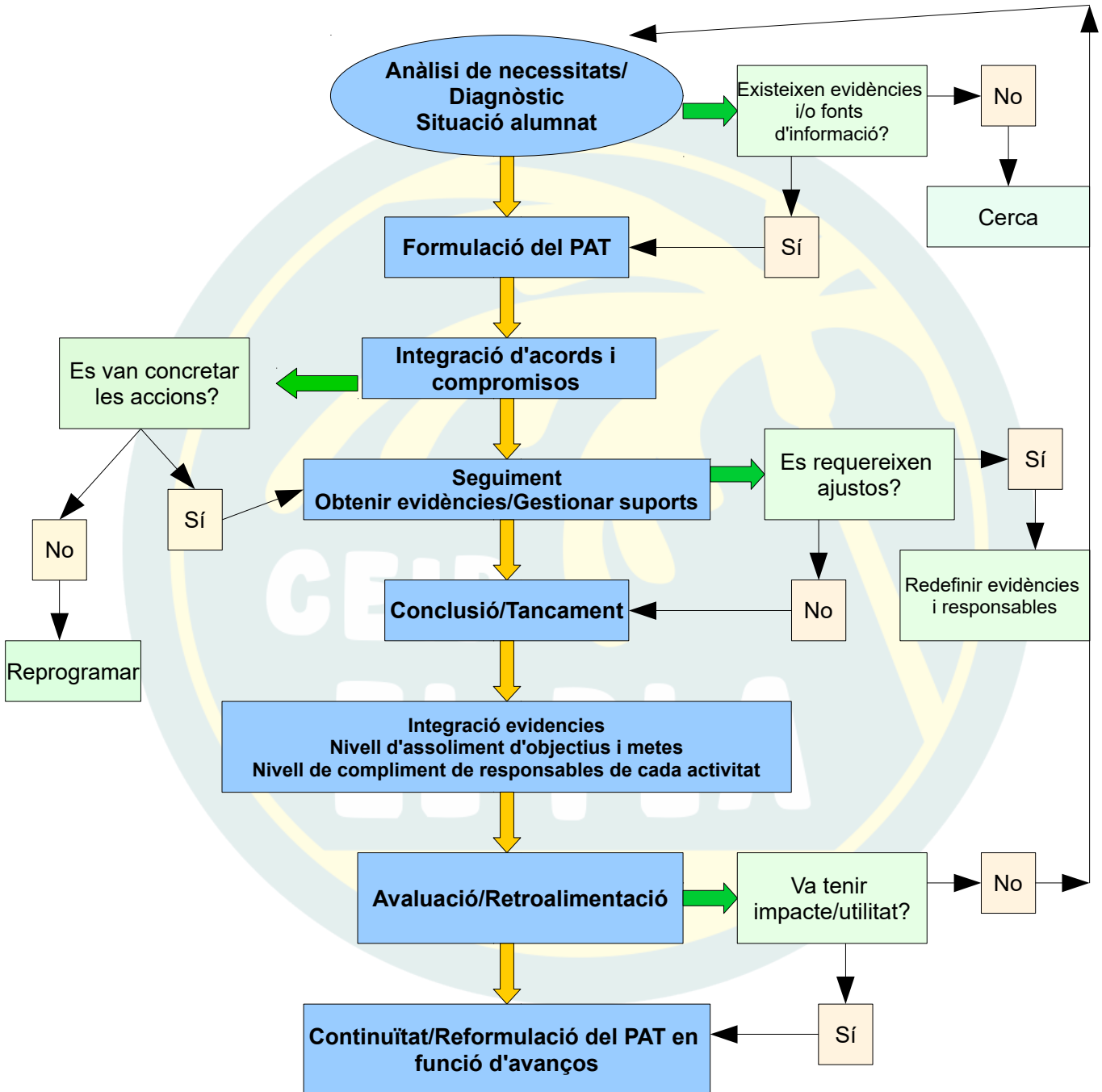
Amb la incorporació de la “Xarxa Llibres” en els centres i per tant la implantació del banc de llibres, en necessari la programació d'activitats i actuacions que promoguen el valor pedagògic dels llibres, la necessitat de la seua conservació i la cura dels mateixos.

Des del centre destaquem les següents actuacions:

- El document de compromís que les famílies han de llegir i signar per a pertànyer al banc de llibres. En aquest document es reflecteixen els drets i obligacions que s'adquireixen i pautes d'ús.
- A l'inici de cada curs, el tutor o tutora realitza una xarrada amb els alumnes sobre el bon ús dels llibres, orientacions i la potenciació de l'agenda com a recordatori de les tasques pendents.
- Reunió inicial amb les famílies. Un dels punts a tractar en aquestes reunions són les normes d'ús i la necessitat de complir-les en relació al banc de llibres, així com recordatoris que han de reforçar a casa.
- Es proposa que un membre de cada grup de classe, tinga la funció de recordar als seus companys i companyes les normes d'ús i conservació dels llibres de text.
- La constant presència en l'aula del missatge de la necessitat mediambiental de reutilitzar i conservar en aquest cas els llibres de text.

8. AVALUACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ TUTORIAL.

- El Pla d'Acció Tutorial s'avaluarà de forma anual en la memòria de final de curs, establint les propostes de millora que s'incorporaran a la programació del curs següent.
- Aquestes propostes de millora seran consensuades pel professorat a través del treball en cicles i equips docents i presentades en COCOPE. Una vegada aprovades se sumaran al Pla d'Acció Tutorial.
- Al llarg del curs, els cicles i equips docents aniran arreglant les propostes de millora, les quals s'incorporaran mitjançant el procés esmentat.
- En les sessions d'avaluació de cada trimestre, així com en la COCOPE i claustre en els quals s'avalua la programació s'avaluarà el Pla d'Acció Tutorial.

9. PLA D'EDUCACIÓ SEXUAL

9.1. JUSTIFICACIÓ

L'objectiu bàsic de l'Educació Sexual és afavorir l'acceptació positiva de la pròpia identitat sexual, deslligada d'elements discriminatoris de gènere, i les vivències d'unes relacions interpersonals equilibrades i satisfactòries.

Els processos de desenvolupament sexual, alguns aprenentatges bàsics relacionats amb la sexualitat, els interessos, preguntes i idees de l'alumnat són prou coneguts i han de tenir una resposta des de l'escola.

La sexualitat està íntimament relacionada amb la salut, entenent aquesta com a fonament del desenvolupament òptim del benestar de la persona i de la comunitat. Es tracta de viure tan bé com siga possible, aconseguir una major qualitat de vida, la qual cosa suposa un canvi d'actituds, hàbits i estils de vida. En aquest context hem de prestar la major atenció a una alimentació sana i equilibrada, al descans, a l'oci, al temps lliure i a la vivència d'unes relacions humanes satisfactòries.

Per això, és necessari la presència a l'escola d'un programa d'educació sexual, seqüenciat per etapes i cursos, elaborat des d'un punt de vista racional, científic i no doctrinal que incorpore el respecte a la diversitat sexual, familiar i de gènere.

9.2. OBJECTIUS

9.2.1 Etapa d'Infantil

Les capacitats específiques que esperem desenvolupar en el nostre alumnat de l'Etapa d'Infantil amb aquest Programa d'educació sexual són les següents:

- Adquirir els coneixements bàsics que els permeten el contrast de les seues teories, les seues concepcions, etc. al voltant de diferents aspectes de la sexualitat humana.
- Apreciar la sexualitat com una forma de comunicació, afectivitat i plaer entre les persones i quan es desitja, de reproducció.
- Reconèixer-se com a xiqueta o xiquet, assumint positivament la seua identitat sexual, lliure d'elements de gènere discriminatoris.
- Actuar amb naturalitat davant els temes sexuals, participant en el diàleg sobre aquests temes a l'escola i la família i desenvolupant un vocabulari precís i no discriminatori.
- Conèixer i utilitzar algunes normes bàsiques de cura personal i convivència basades en la igualtat, el respecte i la responsabilitat.

9.2.2 Etapa de Primària

Les capacitats específiques que esperem desenvolupar en el nostre alumnat de l'Etapa de Primària amb aquest Programa d'educació sexual són les següents:

- Adquirir coneixements bàsics sobre el fet sexual humà (aspectes biològics, psíquics i socials) amb la finalitat de qüestionar i eliminar creences i prejudicis infundats, recaptant l'ajuda d'altres persones en cas de necessitat i utilitzant de manera crítica els recursos que té al seu abast.
- Desenvolupar una actitud de naturalitat davant la sexualitat, entenent aquesta com a forma de comunicació humana i font de salut, plaer, afectivitat i, quan es desitja, de reproducció.
- Anar consolidant una identitat sexual lliure d'elements de gènere discriminatoris, entenent la plasticitat del fet sexual humà com una realitat positiva i desenvolupant hàbits, actituds i conductes saludables al voltant de la sexualitat.
- Establir el diàleg i la comunicació sobre els temes sexuals a l'interior del grup d'iguals, en la família i a l'escola; desenvolupant un vocabulari precís i no discriminatori en relació amb la sexualitat.
- Desenvolupar una ètica social, on les relacions entre les persones estiguen basades en la igualtat, el respecte i la responsabilitat.

9.3. ORIENTACIONS PSICOPEDAGÒGIQUES

9.3.1 Etapa Infantil (alumnat de 3 a 6 anys)

El cicle de l'Educació Infantil que va des dels 3 als 6 anys es caracteritza pel desenvolupament de nombroses capacitats, per un major grau d'autonomia respecte a edats inferiors, i per la manifestació i probable resolució d'una sèrie de conflictes cognitius, motrius i afectius. Entre els factors que determinen aquests conflictes, podríem parlar del procés d'autonomia respecte a les figures d'inclinació, de les característiques del seu pensament egocèntric, de les noves exigències per part de les persones adultes. La labor educativa pot afavorir que aquests conflictes, que tenen una gran importància en el desenvolupament afectiu-sexual de l'alumnat, es resolguen adequadament.

Els xiquets i les xiquetes d'aquestes edats encara no han interioritzat la moral sexual adulta i es mostren, en la seua majoria, de manera natural i espontània davant aquests temes. Depèn, en gran part, de l'actuació pedagògica, que aquestes actituds prevalguen i no donen pas a la inhibició i ocultació del fet sexual humà.

S'haurà de tenir present i analitzar el paper que com a model representa per a xiquets i xiquetes el professorat, ja que no sols exerceix el poder que li dona ser una persona adulta sinó que la forta relació afectiva subjacent entre tots dos es converteix en suport essencial dels processos de socialització, afavorint les

conductes d'imitació. En aquest sentit, i en relació amb el procés d'adquisició de la identitat sexual, el professorat ha de ser conscient que en aquestes edats l'alumnat es val de característiques externes... i lligades al rol de gènere (vestits, tipus de pèl ...) per a poder establir la pertinença a l'un o l'altre sexe, de manera que haurà de cuidar que aquests elements no comporten aspectes discriminatoris, que dificulten, en conseqüència, l'acceptació de la seua identitat sexual. De la mateixa manera, per part del professorat, han de programar-se activitats que tendisquen a compensar aquelles deficiències amb les quals xiquets i xiquetes accedeixen a l'escola, i que vénen per la seua pertinença a l'un o l'altre sexe (“els xiquets no ploren”, “això no és cosa de xiquetes”...).

El docent o la docent també té un paper important en l'adquisició d'hàbits bàsics d'higiene, d'autonomia i relació personal, fonamentalment, per al desenvolupament posterior de xiquets i xiquetes. L'acceptació d'una sèrie de normes bàsiques de convivència haurà de fer-se de manera progressiva, no forçant i tenint present que aquesta evolució no està lliure de vaivens.

Ha de tenir especial sensibilitat per a percebre les demandes de xiquets i xiquetes, tant de tipus cognitiu, com a biològic i afectiu, donant-los resposta sempre que es presenten.

El calendari maduratiu en aquestes edats, condiona tant els interessos com el que poden aprendre xiquets i xiquetes i, en conseqüència, la labor educativa. Xiquets i xiquetes tenen encara dificultats per a descentrar-se del seu propi punt de vista (pensament egocèntric), la qual cosa els porta a conflictes amb els seus iguals i amb les persones adultes, de la resolució de les quals dependrà en gran manera el seu desenvolupament afectiu-sexual. El professorat té un important paper com a mediador en la resolució d'aquests conflictes, i en què aquesta es realitze de manera progressiva i sense traumes.

Les característiques del seu pensament es manifesten en un interès pel seu propi cos i per les diferències respecte al altre sexe.

El professorat ha de donar resposta en termes del que tenen (“els xiquets tenen penis i les xiquetes tenen vulva”) i no del que no tenen “els xiquets tenen penis i les xiquetes no”.

Aquest interès s'estén més enllà, però només en relació amb situacions pròximes (mare o mestra embarassada). Es plantegen qüestions tals: com menja dins, de la panxa? o per on naix?

A aquestes preguntes és fonamental contestar sempre, amb la veritat, i tantes vegades com pregunten. En realitat, poden estar posant a prova a la persona adulta (si se li ha dit la veritat) o contrastant les seues teories infantils. Les respostes enganyoses poden provocar la inhibició de les ganes de saber i una pèrdua de confiança en les persones adultes. El sexual passa a ser el prohibit, la qual cosa ha d'ocultar-se.

També hem de respondre a les preguntes referides al plaer sexual, com ara: per què es besen? o què fan?..., fent més significatiu el seu aprenentatge (entenen molt primerencament els sentiments de plaer i dolor) i

contribuint a una concepció de la sexualitat no centrada en la procreació i basada en relacions afectives i plaents.

En la classe el clima ha de ser de naturalitat i confiança, afavorint el diàleg i l'expressió de sentiments, curiositats i interessos de caràcter sexual. I afavorint la discriminació entre el que és perquè així ve donat (genitals masculins o femenins) i el que és perquè així ho vol la societat (característiques de gènere), relativitzant en la pràctica pedagògica l'assignació d'aquestes característiques a l'un o l'altre sexe (jocs i joguets, vestits, adorns...).

A més, el professorat ha d'afavorir l'eliminació de les conductes que porten algun tipus de discriminació o dominació d'un sexe sobre un altre. És molt important cuidar el vocabulari i el llenguatge que utilitzem, ja que aquest no sols és l'instrument de comunicació més important, sinó que a través d'ell expressem els significats i valors que els donem a les coses. El llenguatge influeix enormement en les concepcions que construïm entorn de la sexualitat, convertint-se moltes de les vegades en regulador de les nostres conductes. Si parlem de sexualitat com una cosa bruta i negativa serà molt difícil que assumim el fet sexual humà com una realitat sana i enriquidora.

D'altra banda, el professorat, ha de ser conscient que la utilització i reiteració del gènere masculí per a referir-se tant a xiquets com a xiquetes té com conseqüència la desvaloració del col·lectiu femení, a més d'influir negativament en l'assumpció de la identitat sexual per part de les xiquetes i dificultar la comunicació. Per això, és convenient referir-se a persones de tots dos sexes amb genèrics com ara persones, alumnat, professorat, etc. o la utilització dels dos gèneres. D'aquesta manera, estarem contribuint a afavorir la igualtat, no sols en el llenguatge sinó en el pensament i en l'acció.

Quant a les manifestacions sexuals, la capacitat per a sentir plaer està present des que naixem i en aquestes edats observarem conductes de caràcter autoexploratori, d'imitació de les persones adultes, etc. Aquestes manifestacions són fonamentals de cara a un desenvolupament adequat de la seua sexualitat i, per tant, no són nocives ni física ni psíquicament. Si davant aquestes conductes reben amenaces o càstigs, estarem creant-los sentiments de culpabilitat, a més d'una concepció negativa i perillosa de la sexualitat.

9.3.2 Etapa Ed. Primària (alumnat de 6 a 12 anys)

Aquesta etapa es caracteritza fonamentalment per la interiorització per part de xiquets i xiquetes de la moral sexual adulta, dins del procés de construcció d'una moral autònoma. En aquest sentit, cobra una importància fonamental l'aprenentatge per observació, de manera que les relacions amb el professorat, amb el grup d'iguals i en la família defineixen, en gran manera, les seues actituds, és a dir, són els seus models de referència. Aquesta capacitat d'assimilació de la realitat física i social ens porta a considerar aquest període com especialment "crític" per a l'adopció d'actituds naturals i positives respecte a la sexualitat.

Abans de plantejar qualsevol nivell d'intervenció a l'aula, i si volem contribuir a l'adquisició d'aprenentatges significatius, cal conèixer el grau d'informació, les teories, fantasies, interessos i actituds que té l'alumnat davant la sexualitat. Això permetrà al professorat adequar la seua actuació tant a la situació general de la qual es parteix, com als diferents graus de maduresa, d'interessos, presents a l'aula.

Al principi de l'etapa, el pensament de l'alumnat es caracteritza per ser sincrètic i analògic, és a dir, xiquets i xiquetes perceben la realitat de manera global, establint associacions immediates entre objectes i entre successos sense efectuar anàlisis prèvis. Al llarg de l'etapa, van adquirint capacitats per a manejar la realitat concreta i són capaços de raonar mantenint una determinada coherència enfront de possibles aparences contradictòries (conservació intel·lectual). En definitiva, l'alumnat aconseguirà progressivament el pensament lògic que li possibilitarà, en l'últim període d'aquesta etapa, adquirir un pensament més complex i sistemàtic.

QUÈ I COM ENSENYAR?

Les xiquetes i els xiquets tenen dret a contrastar els seus coneixements i les seues actituds en un ambient escolar flexible, cooperatiu i sincer. Hem de facilitar el procés de cerca de respostes individuals i col·lectives a les preguntes que plantegen. Normalment, pregunten més d'una vegada, sobretot en els primers anys de l'etapa. Alguns factors propicien aquest comportament: la complexitat del tema sexual, la discrepància entre les seues pròpies teories i la informació rebuda, els seus intents de posar a prova a la persona adulta...

És important conèixer les seues formes de pensament, fantasies i mites més freqüents amb la finalitat de verbalitzar-les, contrastar-les i anar descobrint el que hi ha de correcte i incorrecte en elles. D'aquesta forma, els xiquets i les xiquetes faran una nova construcció-acomodació entre la informació contrastada i les seues concepcions prèvies. Durant algun temps, sobretot en els primers anys de l'etapa, les seues teories poden pesar més que la informació rebuda. Això és alguna cosa que no ha d'angoixar-nos: aquesta informació no els danyarà i recorreran a ella en el moment que la necessiten.

Com una característica notable d'aquesta etapa sol aparèixer el pudor com a manifestació de diversos elements, entre els quals destacaríem els canvis que s'estan vivint i les idees sobre la sexualitat i la imatge corporal presents en l'ambient en el qual es desenvolupen.

Davant aquesta manifestació, hem de mantenir sempre actituds de naturalitat, parlant de tot el referent a la sexualitat com si d'un altre tema qualsevol es tractara. Si actuem d'aquesta forma, les manifestacions de pudor desapareixeran progressivament.

És molt important cuidar el vocabulari i el llenguatge que utilitzem, ja que aquest no sols és l'instrument de comunicació més important, sinó que a través d'ell expressem els significats i valors que els donem a les coses.

El llenguatge, per tant, influeix enormement en les concepcions que construïm entorn de la sexualitat, convertint-se moltes de les vegades en regulador de les nostres conductes. Si parlem de la sexualitat com una cosa bruta, negativa, violenta..., serà molt difícil que assumim el fet sexual com una realitat sana i enriquidora.

Xiquets i xiquetes manifesten la seua sexualitat en relació amb el seu propi cos o en relació amb les altres persones, per curiositat o perquè això els produeix sensacions plaents. Aquestes manifestacions són fonamentals de cara a un desenvolupament adequat de la seua sexualitat, i per tant, no són en absolut nocives, ni física ni psíquicament.

Si davant aquestes conductes reben amenaces o càstigs per part de les persones adultes, estarem creant-los sentiments de culpabilitat, a més d'una concepció negativa i perillosa de la sexualitat. Els seus interessos i conductes sexuals persistiran, encara que no ho mostren davant les persones adultes, per la qual cosa estarem fomentant la hipocresia, la mentida, la incomunicació...; en definitiva, pertorbant un adequat desenvolupament de la seua sexualitat. Per contra, si existeix un clima de naturalitat i confiança, observarem en les primeres edats conductes d'observació, autoexploració, i en edats superiors, expressaran amb naturalitat les seues vivències, inquietuds i interessos sexuals.

9.4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

9.4.1 Etapa Infantil (alumnat de 3 a 6 anys)

Quan parlem de Principis Didàctics ens estem referint a l'existència d'uns principis molt generals que ens serveixen de marc de referència per a la nostra actuació a l'aula, que vertebraren i sostenen unes determinades formes de treball en aquesta .

Aquests principis didàctics són:

Assegurar la construcció d'aprenentatges significatius

Per a facilitar la construcció d'aprenentatges significatius cal desenvolupar el coneixement contextual, és a dir, partir del que els xiquets i les xiquetes ja saben, de les seues concepcions, experiències, teories. A partir d'aqueixos conceptes i actituds previes que l'alumnat posseeix i que sovint són erronis i incomplets, es dissenyaran activitats que els permeten posar en qüestió, rectificar-los, aprenent de l'error i permetent-los que expressen les seues idees del com i el perquè de les coses.

D'aquesta forma, es facilita la construcció d'aprenentatges significatius que mantinguen la motivació i interès de l'alumnat, que facen evolucionar les seues concepcions infantils, els seus esquemes de coneixements, que proporcionen la informació necessària en el moment oportú.

Contextualització dels processos d'ensenyament-aprenentatge

A situacions pròximes i assumint un paper actiu.

El pensament en aquestes edats es caracteritza per ser sincrètic i centrat en el que poden observar i manipular. Per això, és necessari partir sempre en els seus aprenentatges de la realitat pròxima, per a progressivament avançar en la comprensió de les realitats físiques i socials que li envolten, evolucionant des de l'egocentrisme cap a la descentralització cognitiva i relacional (en interacció amb els altres i l'entorn).

Facilitar la globalització dels aprenentatges

La globalització fa referència a la forma en què es presenta i és percebuda la realitat, i a la manera d'acostar-nos al coneixement d'ella. Psicològicament, l'alumnat d'aquestes edats percep la realitat de manera global, com un tot, i per tant, és imprescindible presentar-los la realitat d'aqueixa manera, a través de centres d'interès, tòpics, projectes de treball... mitjançant els quals posen en acció tots els mecanismes implicats en la conceptualització del seu entorn, mecanismes de l'àmbit expressiu (logicomatemàtic, plàstic, motor-lingüístic).

La parcialització dels continguts en àrees ha de servir únicament al professorat, per a facilitar-li la programació de les activitats d'ensenyament.

Desenvolupar estratègies de grup i individualitzades, potenciant el treball autònom i cooperatiu

Tant el treball individual com en grup s'empren sovint en el desenvolupament de les activitats proposades en la programació: observació, experimentació, diàleg, etc.

Totes dues formes d'agrupament han de facilitar el desenvolupament del treball autònom i cooperatiu. Així, cada alumne o alumna treballa al seu ritme i nivell construint les seues concepcions de la realitat i és el grup el que facilita i promou l'establiment de metes col·lectives, el contrast de coneixements i actituds, el conflicte sociocognitiu.

Desenvolupar una orientació coeducativa

Això suposa la programació d'objectius que plantegen el desenvolupament de valors i potencialitats positives en tots dos sexes, i la posada en pràctica d'activitats compensadores d'aquelles desigualtats lligades al gènere, que dificulten el desenvolupament de totes les capacitats de la personalitat humana.

S'ha de tenir especial cura amb les actituds i conductes quotidianes que es mantenen a l'aula a l'hora de reforçar positivament, ja que diversos estudis han posat de manifest que el professorat sol reforçar més als xiquets que a les xiquetes, i més els valors denominats "masculins" que els "femenins".

Crear un clima d'aula basat en la tolerància i la confiança mútua, facilitant la participació de totes les persones.

En l'Educació Infantil, cobra una importància fonamental l'ambient que es viu a l'aula, aquest ha de

garantir un clima d'afectivitat i seguretat bàsiques que permeta i afavorisca la seua participació, l'expressió dels seus sentiments i interessos, i siga un factor de creixement personal i relació interpersonal.

La relació que el docent o la docent estableix amb cada xiquet o xiqueta facilita l'establiment d'un vincle afectiu que contribueix també a crear en l'alumnat un sentiment de confiança i seguretat, fonamentals per al seu desenvolupament afectiu-sexual.

La participació en l'elaboració de normes bàsiques de neteja, relacions, ordre, etc., per a l'aula, influeix positivament en la seua integració en l'àmbit escolar.

Implicar les famílies en el procés d'ensenyança-aprenentatge.

La coordinació amb la família és imprescindible perquè l'alumnat reba una formació coherent i no contradictòria, tant en els coneixements com, i fonamentalment, en les actituds. Aquest fet cobra una importància essencial en l'Educació Infantil i, en concret, en el cas de l'Educació Sexual. La família és l'agent essencial en l'adquisició de la identitat sexual i a més, té un paper fonamental en l'adquisició de determinats hàbits de convivència, d'autonomia, etc.

La coordinació amb pares i mares es pot plantejar des de dos enfocaments. D'una banda, demanant la seua col·laboració i implicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge a través d'activitats que requereixen tant la seua col·laboració a casa (enquestes, informació, adquisició d'hàbits,...) com la seua participació directa en activitats del centre i de l'aula (tallers, visites, excursions,...). D'altra banda, contribuint a la seua formació i educació en sexualitat, des de l'àmbit de competència de l'escola, i, en concret, des de les tutories.

Alguns aspectes a tractar seran: proporcionar una sèrie de coneixements bàsics sobre les característiques de la sexualitat infantil i facilitar pautes bàsiques d'actuació respecte a aquest tema. D'aquesta forma, podrem demanar-los la col·laboració més important que poden oferir des de les seues llars en la pràctica diària, cooperant en les respostes als interessos i curiositats sexuals dels seus fills i filles, afavorint els processos d'identitat sexual, fomentant actituds positives cap a la sexualitat i conductes no discriminatòries, etc.

9.4.2 Etapa Ed. Primària (alumnat de 6 a 12 anys)

Assegurar la construcció d'aprenentatges significatius.

Per a facilitar la construcció d'aprenentatges significatius cal desenvolupar el coneixement contextual, és a dir, partir del que els xiquets i les xiquetes ja saben, de les seues experiències i els seus coneixements.

A partir d'aquests conceptes previs que l'alumnat posseeix, i que sovint són erronis i incomplets, es dissenyaran activitats que els permeten posar-los en qüestió, rectificar-los, aprenent de l'error i permetent-los que expressen les seues idees del com i el perquè de les coses. Per exemple:

“Els xiquets tenen penis i les xiquetes no tenen res”

Així mateix, cal facilitar el desenvolupament d'estratègies d'assimilació comprensiva, que afavorisquen la relació entre el que saben –esquemes i coneixements previs– i el que volen saber –nous continguts i procediments–. Per exemple:

“Per on va entrar el xiquet?”; “Per on ix?”

D'aquesta forma, es facilita la construcció d'aprenentatges significatius que mantinguen la motivació i interès de l'alumnat, que facen evolucionar les seues concepcions infantils, els seus esquemes de coneixement, que proporcionen la informació necessària en el moment oportú, i puguen transferir-los a altres situacions.

Contextualització dels processos d'ensenyament-aprenentatge

Ens referim, d'una banda, a la necessitat d'aprofitar i partir de l'ajust soci-natural de l'escola perquè l'aprenentatge escolar no supose una cosa aliena a les vivències de l'alumnat, i perquè aquest siga protagonista actiu en la transformació i millora de la seua realitat.

D'altra banda, el pensament dels xiquets i les xiquetes d'aquestes edats es caracteritza per estar emmarcat en allò concret. D'ací, la necessitat de partir en els seus aprenentatges de la realitat més pròxima i concreta, per a progressivament avançar cap a la generalització i coneixement de la realitat més llunyana i abstracta.

En aquest sentit, es desenvoluparan activitats com:

- Eixides (exemple, per a conèixer on es compren en el barri els utensilis per a la neteja del nostre cos).
- Enquestes (exemple, als nostres pares i mares sobre qüestions relacionades amb el nostre origen).
- Investigacions (exemple, per a conèixer i recopilar les cançons de bressol que es canten al barri).

Possibilitar que l'alumnat realitze aprenentatges significatius autònomament.

El paper de l'alumnat dins del procés d'ensenyament-aprenentatge ha de ser, com ja hem comentat, de principal protagonista, fomentant que siguen capaços “d'aprendre a aprendre”. El professorat deu, per tant, possibilitar-lo a través del desenvolupament de diferents estratègies educatives concordes amb aquest principi, de les quals destaquen bàsicament dues formes d'aprenentatge i organització de l'ensenyament: estratègies expositives i estratègies per descobriment.

Hem de combinar, segons convinga en les diferents situacions educatives que sorgisquen.

Dins d'aquesta última macro-estratègia és on volem enclavar una sèrie d'estratègies específiques que contribueixen al seu desenvolupament:

Estratègies de cerca d'informació: a través d'aquestes activitats s'arreglen idees i dades que

serveixen de contrast, obrint noves perspectives i familiaritzant, al mateix temps, a l'alumnat amb les diferents fonts d'informació i amb el seu ús.

Estratègies d'aprenentatge en situacions lúdiques.

Estratègies de comunicació.

Les activitats de comunicació juguen un paper molt important en el desenvolupament i sosteniment de la motivació de l'alumnat –“el que faig és important”, “serveix per a alguna cosa”–, en el foment d'una actitud crítica, en la construcció de coneixements cada vegada més elaborats, en la potenciació de la comunicació lliure d'idees, en la reivindicació de millores socials fruit de la reflexió individual i col·lectiva, etc.

En concret, per als últims anys de la Primària (9-12), podem afegir dos tipus d'estratègies més concordes amb les capacitats cognitives d'aquestes edats.

1. Estratègies per a l'establiment de metes col·lectives.

Facilitar les condicions perquè totes les respostes siguin raonades, totes les persones poden parlar i ser escoltades (sobre, per exemple, la responsabilitat entre els sexes en el repartiment de tasques domèstiques), és més apropiat que pretendre transmetre'l verbalment.

2. Estratègies de resolució de problemes.

És molt important plantejar activitats que porten amb sí l'anàlisi de situacions problemàtiques, l'estudi dels problemes individuals i col·lectius des de diferents punts de vista, dels factors a tenir en compte a l'hora de plantejar una acció concreta, de les conseqüències d'aquesta i de la cerca de diverses alternatives.

D'altra banda, en aquestes edats és de vital importància l'adquisició del pensament causal, consecutiu, alternatiu i en perspectiva que els permeta desenvolupar noves capacitats per a enfrontar-se a situacions noves, prendre decisions importants i tenir una major integració crítica en el mitjà on es desenvolupen.

Així mateix, l'entrenament en habilitats socials, comunicació interpersonal i ètica social ha d'ocupar un lloc destacat.

d) Facilitar la globalització dels aprenentatges.

La globalització fa referència a la forma en què es presenta i és percebuda la realitat, i a la manera d'acostar-nos al coneixement d'ella. Psicològicament, l'alumnat d'aquestes edats percep la realitat de manera global, com un tot, i per tant, és imprescindible presentar-los la realitat d'aqueixa manera, a través de Centres d'Interès, Projectes de Treball.

La parcialització dels continguts en àrees ha de servir únicament al professorat per a facilitar-li la programació de les activitats d'ensenyament.

La metodologia globalitzada no s'improvisa espontàniament a l'aula, sinó que tanca tot un procés. Aquest procés pot materialitzar-se de múltiples maneres, en funció de la concepció i organització didàctica que cada docent desenvolupa a la seua aula, organització que pretenem facilitar mitjançant una proposta de Model d'Actuació.

En tot aquest procés és necessària la coordinació del professorat de nivell o cicle-etapa per a seguir

una línia coherent i unificada del procés d'ensenyament.

Molts continguts i procediments, no s'adquireixen únicament en activitats de l'aula i cal dissenyar activitats en l'àmbit de cicle i d'etapa.

Aquestes característiques són importants en tot procés d'ensenyament aprenentatge, però imprescindibles per al treball cognoscitiu i d'actituds de la sexualitat.

En aquest sentit, és fonamental destacar l'assemblea com una activitat o forma d'organització i decisió de la classe que promou i facilita el crear un clima d'acceptació mútua i cooperació, induint a l'organització d'equips de treball, a la distribució de tasques i responsabilitats.

Desenvolupar una orientació coeducativa

Això suposa la programació d'objectius que plantegen el desenvolupament de valors i potencialitats positives en tots dos sexes, i la posada en pràctica d'activitats compensadores d'aquelles desigualtats lligades al gènere, que dificulten el desenvolupament de totes les capacitats de la personalitat humana.

S'ha de tenir especial cura amb les actituds i conductes quotidianes que es mantenen a l'aula a l'hora de reforçar positivament, ja que diversos estudis han posat de manifest que el professorat sol reforçar més als xiquets que a les xiquetes, i més els valors denominats "masculins" que els "femenins".

Desenvolupar la labor educativa en un ambient tolerant i de confiança, facilitant la participació de totes les persones.

En el desenvolupament de qualsevol tasca educativa, i molt més en Educació Sexual, el clima que es visca en la classe constitueix un element essencial.

Les actituds del professorat juga un paper central, per la funció de model d'aprenentatge que tenen per a l'alumnat. D'aquesta forma, els seus comportaments, gestos, observacions, adquireixen tanta o més importància que la informació que es transmet.

La participació de l'alumnat, en els primers moments es fa dificultosa, a causa del desconeixement del grup, per la falta de confiança.

Per facilitar un major enteniment i cohesió de la classe, proposem la introducció de jocs de coneixement, comunicació, cohesió, confiança, cooperació, en les sessions de treball.

Facilitar una labor avaluadora formativa.

L'avaluació és un element imprescindible per a analitzar si l'activitat educativa s'ajusta a la realitat de l'alumnat (inicialment i durant tot el desenvolupament), si es van aconseguir els objectius proposats i quines

adaptacions s'han d'anar introduint per a millorar el procés d'ensenyament-aprenentatge.

L'avaluació l'entendem com un procés continu, formatiu i compartit amb l'alumnat.

Tant el professorat com el grup-classe han d'exercir un paper actiu. L'alumnat, participant activament per mitjà de la seua pròpia autoavaluació, confrontant amb la resta del grup, amb el professor o la professora; el professorat, analitzant no sols l'evolució directa de l'alumnat, sinó la seua pròpia actuació per mitjà de l'anàlisi dels diferents elements didàctics (l'equipament, els recursos, el temps dedicat...) que conformen el procés d'ensenyament- aprenentatge. Un dels instruments que faciliten aquesta anàlisi, sobretot quan es comença o s'introdueix algun aspecte nou, com és en aquest cas l'Educació Sexual, és el Diari escolar del professorat.

D'altra banda, l'Educació Sexual afecta a tota la personalitat dels xiquets i de les xiquetes, no devent, per tant, limitar-nos exclusivament a una avaluació quantitativa de coneixements, sinó, i fonamentalment en aquestes edats, d'actituds i comportaments. Actituds i comportaments de naturalitat; respecte, cooperació, igualtat, que exigeixen un treball progressiu constant i coordinat dins de la pròpia escola i en estreta relació amb el seu entorn.

Així mateix, cal avaluar si progressivament es va substituint l'escola mixta –on hi ha una imposició de valors masculins– per la coeducativa, on es desenvolupen valors positius per a les persones, independentment que avui estiguen lligats a l'un o l'altre gènere.

L'evolució del procés d'ensenyament- aprenentatge es realitza fonamentalment a través del seguiment sistemàtic de la implicació de l'alumnat en les diferents activitats dissenyades, que vénen a respondre als objectius didàctics plantejats.

9.5. CONCRECIÓ D'ACTUACIONS

9.5.1 Etapa d'Infantil

Destaquem les següents activitats:

En les assemblees:

- A partir de la presentació de làmines o murals didàctics on apareixen xiquets i xiquetes es dialoga sobre les característiques sexuals dels seus cossos.
- En gran grup, parlar sobre les diferents parts del cos i les diferències entre xiquetes i xiquets, partint de làmines o diapositives al·lusives al tema.
- Assenyalar les diferents parts del cos i comentar què es pot fer amb cadascuna d'elles, on estan situades, etc.

- Observar en què són diferents xiquets i xiquetes de la classe i realitzar classificacions, sèries, etc, en funció del sexe, color del pèl, alçada, etc.
- Comentar les diferències que existeixen entre els xiquets, les xiquetes i les persones adultes partint de làmines, diapositives o transparències al·lusives a això. Realitzar dibuixos que plasmen aquestes diferències.
- Comentar, en gran grup, l'origen de les persones partint de làmines, diapositives o contes al·lusius al tema.
- Comentar, en gran grup, l'origen propi dels xiquets i de les xiquetes de la classe, o d'algun bebè que coneguem.
- Elaborar, en gran grup, alguna pregunta per a realitzar a papà i a mamà sobre el seu origen.
- Formular les preguntes a casa.
- Comentar en classe les respostes que han donat papà i mamà.

A partir del conte:

- Relatar un conte que faça referència al cos i la seua cura.
- Per mitjà d'una pluja d'idees, inventar-se diferents finals per al conte, introduir nous personatges, continuar-lo...
- Dramatitzar el conte i els seus diferents desenvolupaments.

Activitats de joc i motricitat:

- Jocs de motricitat on hagen de construir frases identificant-se, on hagen de classificar-se segons el seu sexe, jocs de descripció davant de l'espill.

Tallers, racons i projectes:

REALITZACIÓ DE SILUETES.

- Per parelles, dibuixar la silueta del company o companya en paper continu. Completar les diferents parts del cos, introduint alguns detalls com a pentinat, ulleres, arracades...
- Realitzar en paper la roba, retallar-la i pegar les vores sobre la silueta, de manera que puguem observar quines parts del cos estan cobertes per la roba.
- Exposar totes les siluetes de la classe i jugar a identificar la de cadascú.

CONFECIÓ DE MURALS: "SOM DIFERENTS".

- Portar revistes, còmics, etc. a classe i picar o retallar imatges de persones grosses, flaques, baixes, molt altes, joves, ancianes, d'altres races...
- Confeccionar murals amb les diferents imatges, realitzant agrupacions, sèries...
- Comentar que totes les persones som diferents, encara que això no implique que siguem unes millors que unes altres.

CONSTRUCCIÓ D'UN NINOT/NINA DESMUNTABLE.

- Dibuixar en cartó la silueta d'una persona.
- Dividir la silueta en les principals parts del cos (cap, tronc i extremitats).
- Per grups, completar (excepte els genitals) i acolorir-les.
- Construir el ninot/nina unint amb enquadernadors les diferents parts del .cos.
- Dibuixar en paper adhesiu la vulva, el penis i els testicles i col·locar l'una o els altres, segons vulguem que siga un ninot o una nina.

MODELATGE EN PLASTILINA, PASTA DE PAPER, FANG...

- Modelar amb alguns d'aquests materials l'esquema corporal.
- Fer una exposició dels diferents treballs realitzats.

REALITZACIÓ D'UN ÀLBUM FOTOGRÀFIC.

- Portar fotos de casa de quan eren bebès, de quan tenien alguns anys i de l'actualitat.
- Comentar els canvis que notem d'una fotografia a una altra, les semblances...
- Realitzar sèries i treballar conceptes com "més gran que", "més xicotet que"...
- Confeccionar l'àlbum de la classe, arreglant les diferències segons el sexe, l'edat...

VISITA: "REBEM A..".

- Preparar preguntes sobre les diferències amb les persones adultes per a realitzar-li-les a l'home (pare, alumne de secundària, professor del col·legi...) i a la dona (mare, alumna de secundària o professora del col·legi...) que ens visiten.
- Convidar-los a venir a classe, observar-los i formular les preguntes elaborades.
- Dibuixar en paper d'embalar les siluetes de l'home i de la dona. Completar-les i acolorir-les.

- Comparar, establint semblances i diferències, entre aquestes siluetes i les que s'han realitzat dels xiquets i les xiquetes de la classe en activitats anteriors.
- Reflectir en un mural, amb línees verticals, l'altura dels xiquets i les xiquetes de la classe i la de les persones adultes que ens visiten.
- Realitzar la monografia de la visita.

9.5.2 Etapa d'Educació Primària.

9.5.2.1 Alumnat de 1r i 2n de Primària.

DIÀLEG: "DIFERÈNCIES XIQUET-XIQUETA I ADULT-ADULTA".

Amb material de suport (retallades o fotos de xiquetes, xiquets, dones i homes, vestits i nus) realitzar un diàleg sobre el tema, captant els coneixements actituds previs que posseeix l'alumnat. El procés per al desenvolupament d'aquesta activitat podria ser:

- Demanar a l'alumnat que porte de casa aquests materials.
- Seleccionar unes quantes retallades, fotos... de xiquetes, xiquets, dones i homes, procurant que hagen algunes en les quals no siga manifest el sexe que tenen pel seu aspecte extern.
- Anar presentant i comentant cada figura: què és, una xiqueta o un xiquet?, només les xiquetes tenen (o poden tenir)...?, només els xiquets tenen (o poden tenir)...?.
- Extraure conclusions i expressar-les en un mural.
- Realitzar un resum sobre: Perquè som xiquets o xiquetes?.

CONSTRUCCIÓ D'UNA NINA I UN NINOT DE PAPER.

- Dibuixar, en xicotets grups, la silueta d'un xiquet i una xiqueta sobre paper d'embalar –grandària natural– i penjar-les en la paret.
- Anar completant les siluetes a mesura que es van coneixent més aspectes del cos. Exemple: estudiem el cos per fora: vestits, roba interior, parts del cos, etc.
- Estudiem el cos per dins: genitals interns, aparell digestiu, etc.
- Tots els aspectes que es van afegint, es dibuixen i pinten a part, es retallen i peguen en els llocs adequats de les siluetes.

LECTURA I COMPRENSIÓ DE CONTES:

- “Un dia a la platja”. Llegir el conte i dramatitzar-lo.

“Jugant amb Raquel”. Llegir el conte. Contar el conte col·lectivament: canviant el final, augmentant-lo. Dramatitzar-lo.

REALITZACIÓ DE SESSIONS D'EXPRESSIÓ CORPORAL.

- Fer algunes sessions d'expressió corporal al llarg del tema, que ajuden a sentir i vivenciar el cos i les seues funcions.

DIÀLEG: “EL JOC I EL JOGUET”.

- Iniciar un diàleg sobre el tema per a conèixer les idees prèvies que té l'alumnat respecte al mateix.

Podríem iniciar-ho amb preguntes com ara:

Per què serveix el joc?.

Qui el pot jugar?.

Hi ha jocs i joguets diferents per a xiques i xics?.

Els jocs i els joguets tenen sexe?.

9.5.2.2 Alumnat de 3r i 4t de Primària.

CONTE COL·LECTIU.

- Triar una part del cos i inventar un conte col·lectiu, on aquesta part siga la protagonista.

JOC DE CARACTERÍSTIQUES.

- Donada una funció, l'alumnat ha de dir a quina part del cos li correspon.
- Descrites diverses característiques l'alumnat ha d'esbrinar a quina companya o company es refereix.

REMOLÍ D'IDEES: “FUNCIONS DEL NOSTRE COS”.

- Presentar una de les parts del cos, i per mitjà d'un remolí d'idees, enumerar les funcions d'aquesta. Es van anotant en la pissarra, s'analitzen i es completen. Així successivament amb cada part del cos.
- Confeccionar murals amb les funcions de cada part del cos.

INVESTIGACIÓ: "COM ENS CUIDEM".

- Contestar, individualment, a un qüestionari sobre com cuidar el teu cos.
- Comentar, col·lectivament, les respostes.
- Elaborar unes normes bàsiques de cura corporal.
- Confeccionar un còmic on es reflectisquen les funcions i la cura de les diferents parts del cos.

ANÀLISI DEL CONCEPTE DE SEXUALITAT.

- Escriure el que significa per a cada xiquet i xiqueta la sexualitat i realitzar un dibuix que il·lustre la seua concepció.
- Posar en comú les diferents concepcions, anotant en la pissarra els aspectes aportats, i extraure el concepte de sexualitat de la classe.
- Arreplegar els dibuixos fets per l'alumnat i seleccionar alguns que representen conceptes oposats. Repartir-los per grups per a la seua anàlisi.

CONFECIÓ D'UN DICCIONARI.

- Elaborar una llista de paraules relacionades la sexualitat.
- Definir cada terme i contrastar-lo amb la definició del diccionari.
- Confeccionar el diccionari de sexualitat de la classe.
- Formar frases amb cadascuna de les paraules.

9.5.2.3 Alumnat de 5è i 6è de Primària.

VÍDEO-FÒRUM.

- Visionar algun vídeo referent a la pubertat.
- Analitzar, en xicotet grup, la pel·lícula, ajudant-se per a això de la fitxa 22.
- Posar en comú i extraure conclusions.

INVESTIGACIÓ: "MODELS DE BELLESA EN LA PUBLICITAT I EN EL NOSTRE ENTORN".

- Investigar en la zona “qui/na es considerava bell/a” dues generacions arrere.
- Comparar aquestes dades amb el model de bellesa que ens transmeten actualment els mitjans de comunicació.

REALITZACIÓ DE MURALS.

- Fer composicions, murals, etc, sobre el tema, on s'arreglen els coneixements apresos sobre aquest.
- Contrastar amb els Continguts bàsics.

ANÀLISI DEL CONCEPTE DE SEXUALITAT.

- Escriure el que significa per a cada xiquet i xiqueta la sexualitat i realitzar un dibuix que il·lustre la seua concepció.
- Posar en comú les diferents concepcions, anotant en la pissarra els aspectes aportats, i extraure el concepte de sexualitat de la classe.
- Arreplegar els dibuixos fets per l'alumnat i seleccionar alguns que representen conceptes oposats. Repartir-los per grups per a la seua anàlisi.
- Posar en comú l'anàlisi dels grups i extraure conclusions.

DIÀLEG: "LA SEXUALITAT AL LLARG DE LA VIDA".

- Realitzar un diàleg sobre les maneres de manifestar la sexualitat en cada etapa de la vida. Ajudar al fet que l'alumnat expresse els seus coneixements i opinions a través de records, exemples...
- En xicotets grups, elaborar una monografia sobre l'evolució de les conductes sexuals al llarg de la vida. Es pot fer a través d'un còmic, narració, etc.

REMOLÍ D'IDEES: "DIFERÈNCIES ENTRE SENYALS D'AFECTE I VIOLÈNCIA SEXUAL".

- Arreplegar en la pissarra totes les aportacions que l'alumnat vaja fent a cadascun dels termes.
- Complementar i seleccionar les idees més importants.
- Realitzar una síntesi de les diferències entre l'afecte i la violència sexual.
- Posar en comú i sistematitzar en dos grups els dos tipus de situacions.
- Repartir les situacions d'abús sexual als xicotets grups i cercar maneres de respondre davant aquestes.

- Dramatitzar les diferents situacions.
- Reflexionar, en gran grup, sobre l'adequació de cada resposta.

INVESTIGACIÓ: "LA VIOLÈNCIA SEXUAL".

- Cercar i retallar notícies en periòdics, revistes, informatius de radio i televisió, etc. sobre violència sexual.
- Analitzar els casos: en què consisteixen , qui els comet, contra qui... i extraure conclusions.
- Elaborar pautes d'actuació davant els diferents casos i cercar solucions per a prevenir aquest tipus de comportaments negatius

CONFECCIÓ DEL MURALS.

- Cercar en revistes i periòdics, fotos que manifesten aspectes de les relacions entre les persones: amistat, afecte, enamorament.
- Fer, en xicotet grup, composicions sobre cadascun dels temes.

9.6. AVALUACIÓ

És necessari establir una sèrie d'instruments mitjançant els quals s'avalua l'evolució dels coneixements, actituds i comportaments del grup classe referent als respectius centres d'interès establits en la nostra programació d'aula:

- Fulla de registre d'interessos.
- Anecdari.
- Full d'anàlisi dels dibuixos realitzats pels xiquets i les xiquetes de la classe.
- Protocol d'observació qualitativa de comportaments, relacions, actituds, etc. del grup-classe.

En l'Etapa Primària a més, podem afegir els següents:

Proves escrites per a relacionar, completar, desenvolupar. Diari escolar de l'alumnat, com a instrument d'autoavaluació i autovaloració.

El pla també s'avaluarà inclòs en la memòria final, sent les propostes de millora el punt de partida per a la seua modificació en la PGA.